

Jelentés a beruházások 2016. évi alakulásáról

Tartalom

Összefoglalás	3
1. Nemzetközi kitekintés	4
2. Gazdasági környezet	5
3. A beruházások alakulása.....	6
4. Beruházások anyagi-műszaki összetétel szerint.....	9
5. A vállalkozások, a költségvetési szervek és háztartások beruházásai	9
6. A beruházások régiók szerint megoszlása	11
További információk, adatok (linkek)	
Összefoglaló táblák (STADAT)	
Területi táblák (STADAT)	
Módszertan	
Elérhetőségek	

Összefoglalás

- A 2016-ot megelőző három évben a magyar gazdaságot jelentős, szinte minden nemzetgazdasági ágra kiterjedő beruházási kedv jellemezte. A fejlesztési aktivitás növekedése azonban – az európai uniós költségvetési ciklusok váltásával összefüggésben – a 2016-ban megtorpant, ami főként a 2007–2013 közötti uniós költségvetési periódus pályázati forrásaiból finanszírozott projektek záró munkálatainak befejeződésével, illetve a 2014–2020-as ciklus projektjeinek a 2016-ot követő évekre eső érdemi megvalósulásával függ össze. A beruházások összehasonlító áron számított értéke 2016-ban jelentősen, 20%-kal visszaesett, amiben a történelmileg is magasnak számító bázis is szerepet játszott: a beruházások volumene 2015-ben minden korábban regisztráltat felülmúlt.
- A beruházások 2016. évi 20%-os csökkenése¹ – anyagi-műszaki összetétel, nemzetgazdasági ág és gazdálkodási forma szerint vizsgálva – az egyes területek eltérő intenzitású változásának következtében alakult ki. A beruházások közel hattizedét adó, legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások körében – elsősorban az állami tulajdonú vállalkozások erősen apadó beruházásai miatt – 8,9, a beruházások egytizedét adó költségvetési szerveknél azonban 63%-kal csökkentek a fejlesztések.
- Uniós összehasonlításban a bruttó állóeszköz-felhalmozás magyarországi volumencsökkenése (15,5%) a tagországok között a legnagyobb volt. A régiós versenytársaknál – az uniós fejlesztési támogatások tárgyidőszaki visszaszorulása révén – jellemzően ugyancsak mérséklődést regisztráltak.
- A beruházások régiós megoszlása 2016-ban kismértékben változott a korábbi évekhez képest: a közép-magyarországi és a dunántúli székhelyű gazdasági szervezetek együttesen a fejlesztések több mint háromnegyedét (77%) valósították meg. Ez az arány 3,1 százalékponttal magasabb volt a 2015. évihez képest.

¹ Előzetes, 2016. évi negyedéves beruházásstatisztikai adatok alapján.

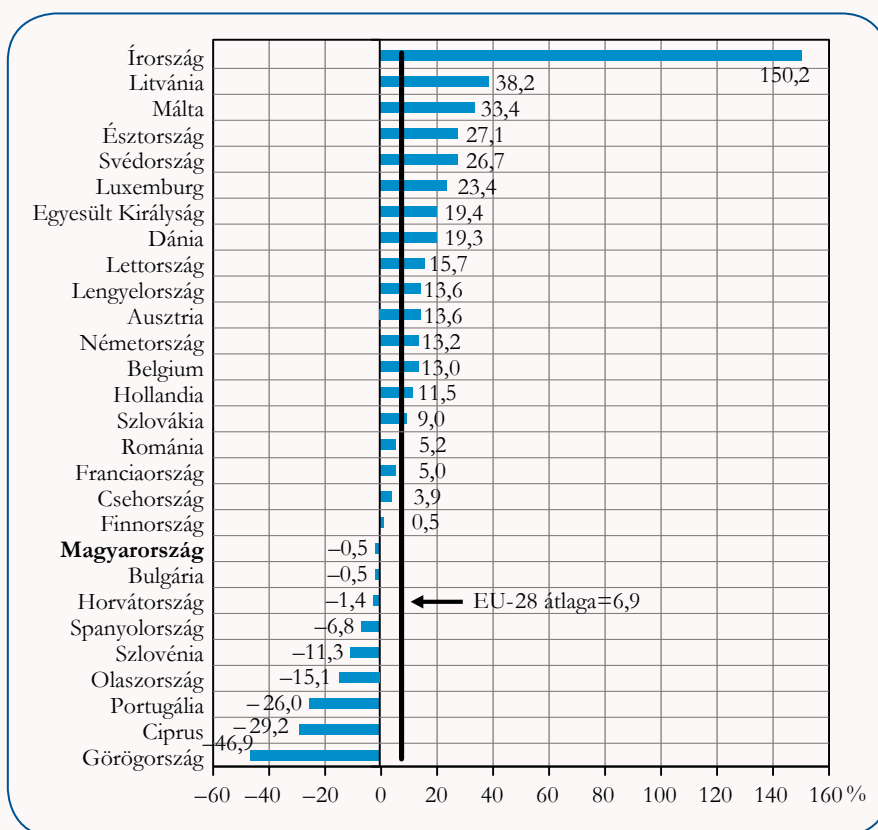
1. Nemzetközi kitekintés

2016-ban az Európai Unió (EU-28) egészében² a bruttó állóeszköz-felhalmozás³ volumene 2,7%-kal nőtt a 2015. évihez viszonyítva, ezen belül a tagállamok többségében is bővült. Az unió legnagyobb súlyú nemzetgazdaságának számító Németország esetében 2,3%-os emelkedés történt. Magyarországon a nemzetgazdasági beruházásokat is tartalmazó bruttó állóeszköz-felhalmozás volumene – a 2014. évi 9,9 és a 2015. évi 1,9%-os növekedést követően – 2016-ban 15,5%-kal alacsonyabb volt az egy évvel korábbinál. (Az új tárgyi eszközökkel kapcsolatos beruházások a bruttó állóeszköz-felhalmozás mintegy 78%-át tették ki.) Ezzel hazánk a legnagyobb mértékű csökkenést könyvelhette el az összes tagország közül, a régiós versenytársaktól is elmaradva: Szlovákiában 9,3, Lengyelországban 7,9, Csehországban 3,7, Romániában 3,3%-kal csökkent az állóeszköz-felhalmozás volumene, ami ugyancsak az uniós források elapadására vezethető vissza.

Az állóeszköz-felhalmozás volumene 2016-ban uniós átlagban 6,9%-kal haladta meg a 2010. évit. Ebben az összehasonlításban Magyarország a 28 európai ország azon harmadában foglal helyet, ahol a bruttó állóeszköz-felhalmozás 2016. évi szintje nem érte el a 2010. évit (Magyarországon annak 99,5%-át tette ki).

1. ábra

A bruttó állóeszköz-felhalmozás volumenváltozása az Európai Unió tagországaiban, 2016
(a 2010. évihez képest)

² Forrás: Eurostat.

³ A beruházások a bruttó állóeszköz-felhalmozás jelentős – mintegy négyötödét képviselő – részhalmozát alkotják. A bruttó állóeszköz-felhalmozás a beruházásokon kívül – többek között – a pénzügyi lízing keretében megszerzett eszközöket, az immateriális javak beszerzését és a K+F-ráfordításokat is tartalmazza.

2. Gazdasági környezet

A magyar gazdaság 2013-ban növekedési pályára állt, a bővülés 2016-ban is folytatódott. Magyarország bruttó hazai terméke 2016-ban 2,0%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A felhasználási oldalon a belső kereslet, ezen belül a háztartások fogyasztása eredményezte a gazdasági növekedést, de kedvezően hatott a teljesítmény alakulására az ismét rekordtöbbletet elérő külkereskedelem is. A termelési oldalon a bővülés húzóerejét a fogyasztásra alapozó ágazatok (kereskedelem, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás) és a mezőgazdaság teljesítménye adta.

Hazánk 2016. évi teljesítménybővülése – a megelőző évekhez hasonlóan – meghaladta az EU-28 átlagát (1,9%), ezzel az uniós rangsor középmezőnyébe tartozunk. A régiós versenytársak mindegyikében bővült a GDP volumene, Romániában (4,8%), Szlovákiában (3,3%) Lengyelországban (2,8%), és Csehországban (2,4%) a hazánknál is nagyobb ütemben. A legfontosabb gazdasági partnerünknek számító Németország GDP-je az uniós átlaggal azonos szinten, 1,9%-kal emelkedett.

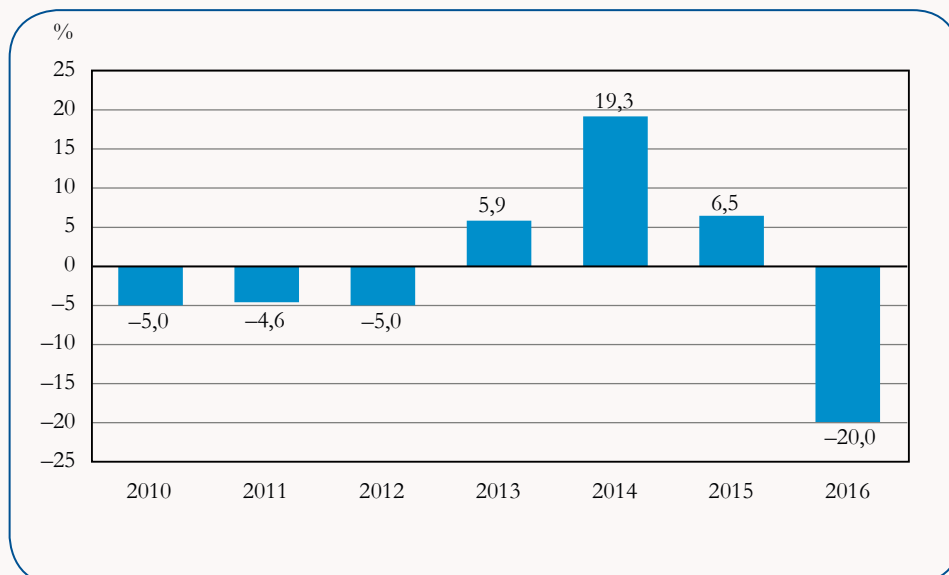
3. A beruházások alakulása

A 2013. évi 5,9, a 2014. évi 19,3 és a 2015. évi 6,5%-os növekedést követően 2016-ban a beruházások jelentősen csökkentek. A visszaesés – az uniós források beszűkülését követően – 20%-ot tett ki. A nemzetgazdasági ágak többségében is a csökkenés volt a jellemző, emellett azonban néhány területen bővült a beruházási teljesítmény.

Miután a nemzetgazdasági beruházások GDP-hez viszonyított aránya – a volumenváltozással összefüggésben – három éven keresztül (2013–2015 között) folyamatosan emelkedett, 2016-ban e téren is számottevő csökkenés következett be. Az évtized elejétől regisztrált legalacsonyabb arány (13,8%) annak is a következménye, hogy a beruházások jelentős csökkenését a GDP mérsékelt növekedése kísérte 2016-ban.

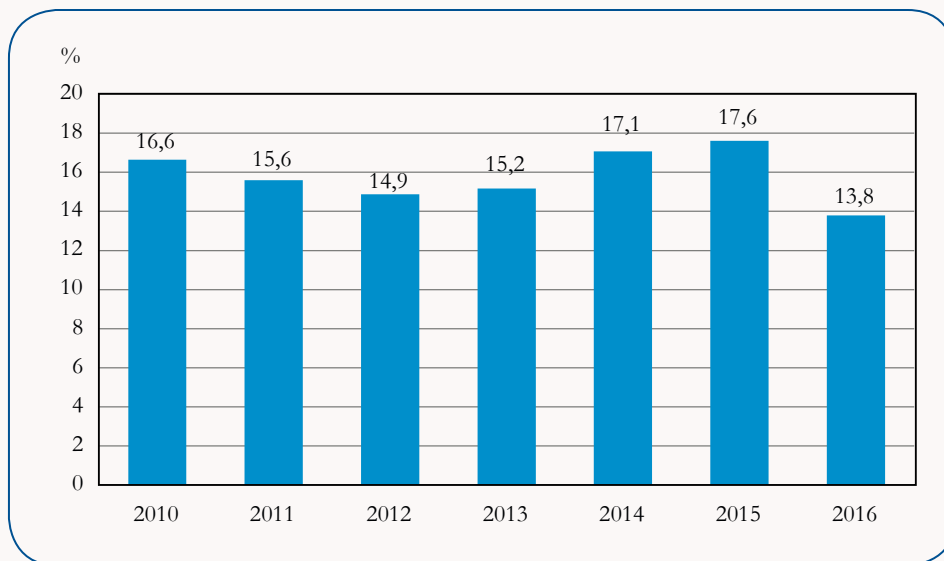
2. ábra

A nemzetgazdasági beruházások volumenváltozása
(előző évhez képest)

3. ábra

A nemzetgazdasági beruházások GDP-hez viszonyított aránya

2016-ban a beruházási folyamatok alakulásában a korábbi évekhez hasonlóan ismét döntő – de ellenkező irányban ható – szerepet játszottak az uniós források. Az uniós támogatásból megvalósuló, új tárgyi eszköz beszerzésben is érintett projektek 2016-ban – a kiemelkedően magas bázis miatt – drasztikusan csökkentek.⁴ Ez azzal van összefüggésben, hogy míg a bázisidőszakban a 2007–2013-as periódus projektjeinek záró munkálatai miatt kiemelkedő beruházási teljesítmény valósult meg, addig a tárgyidőszakban kifizetett, a 2014–2020-as ciklushoz tartozó, jelentős összértékű projektek többsége még nem realizálódott tárgyi eszköz beruházásokban. Amíg a tárgyi eszköz beszerzésben is érintett projektekkel kapcsolatos kifizetések 2015-ben 1840 milliárd, addig 2016-ban csak 1101 milliárd forintot tettek ki. Azaz 2016-ban a beruházások kevesebb mint egynegyedét – 2015-ben még megközelítőleg harmadát – finanszírozták az uniós támogatásokból. A tárgyi eszközzel kapcsolatos teljes kifizetésből 413 milliárd forintot a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programon keresztül (például vállalkozások kapacitásbővítő fejlesztéseinek támogatására), 102 milliárd forintot a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program keretében (például árvízvédelmi és katasztrófavédelmi fejlesztésekre) fizettek ki. Ennek kedvezményezettjei – a tárgyeszköz-projektek esetében – 2016-ban is a korábbi évekhez hasonlóan túlnyomórészt a költségvetési szervek voltak (ahol a beruházások jelentős visszaesése éppen az elérhető uniós források szűkülésének következménye), valamint jelentősebb hányadot képviselt a kkv-szektor is.

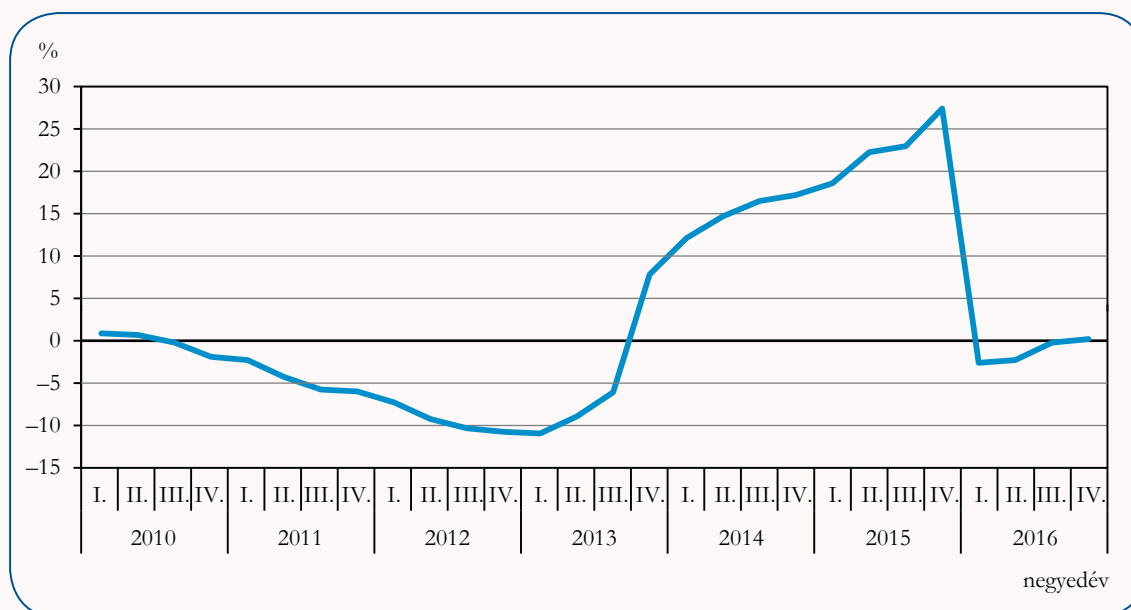
2016-ban a **19 nemzetgazdasági ág közül mindössze 4-ben növekedett a beruházások volumene.** A legdinamikusabb bővülés a kis súlyú **pénzügyi, biztosítási tevékenységben** történt (17%), aminek alakulásában új számítástechnikai eszközök beszerzései játszották a legnagyobb szerepet. Szintén jelentősen, 10%-kal növekedtek a **kereskedelem, gépjárműjavítás** beruházásai, ami a fejlesztések nagyjából 40%-át adó kiskereskedelem – a forgalom volumennövekedésével párhuzamosan – erőteljesen emelkedő tárgyeszköz-beszerzéseinek is köszönhető. A **művészet, szórakoztatás, szabadidő** területén 2016-ban 9,0%-kal nőttek a beruházások, amelyek bővülését a sporttal kapcsolatos fejlesztések – elsősorban a versenysporttal kapcsolatos nagyberuházások – eredményezték.

⁴ Forrás: a Miniszterelnökség által kezelt EMIR és FAIR adatbázis.

4. ábra

Beruházások szezonálisan kiigazított volumenváltozása

(2010 negyedéveinek átlagához képest)

A beruházások legnagyobb részét (egyharmadát) realizáló **feldolgozóiparban** a beruházási teljesítmény 7,0%-kal bővült. Az ipari nagyvállalatok mellett a kis- és középvállalkozások is növelték a fejlesztéseiket. A 13 feldolgozóipari részterület közül 9-ben emelkedett az összehasonlító áron számított teljesítményérték. A legjelentősebb mértékű növekedés az új tárgyi eszközökbe történő investíciók esetében az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása, a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása, az egyéb feldolgozóipar és a gyógyszergyártás területén valósult meg.

A nagy súlyú ágak közül 2016-ban a **szállítás, raktározás** beruházási teljesítménye 42%-kal esett vissza, elsősorban az uniós forrásból finanszírozott útépitések és útfelújítások mérséklődése miatt. A szintén nagy súlyú **ingatlanügyletek** területén 4,9%-kal csökkentek a beruházások, az üzleti ingatlanfejlesztések mérséklődését nem ellensúlyozta az új lakásokkal kapcsolatos beruházások bővülése.

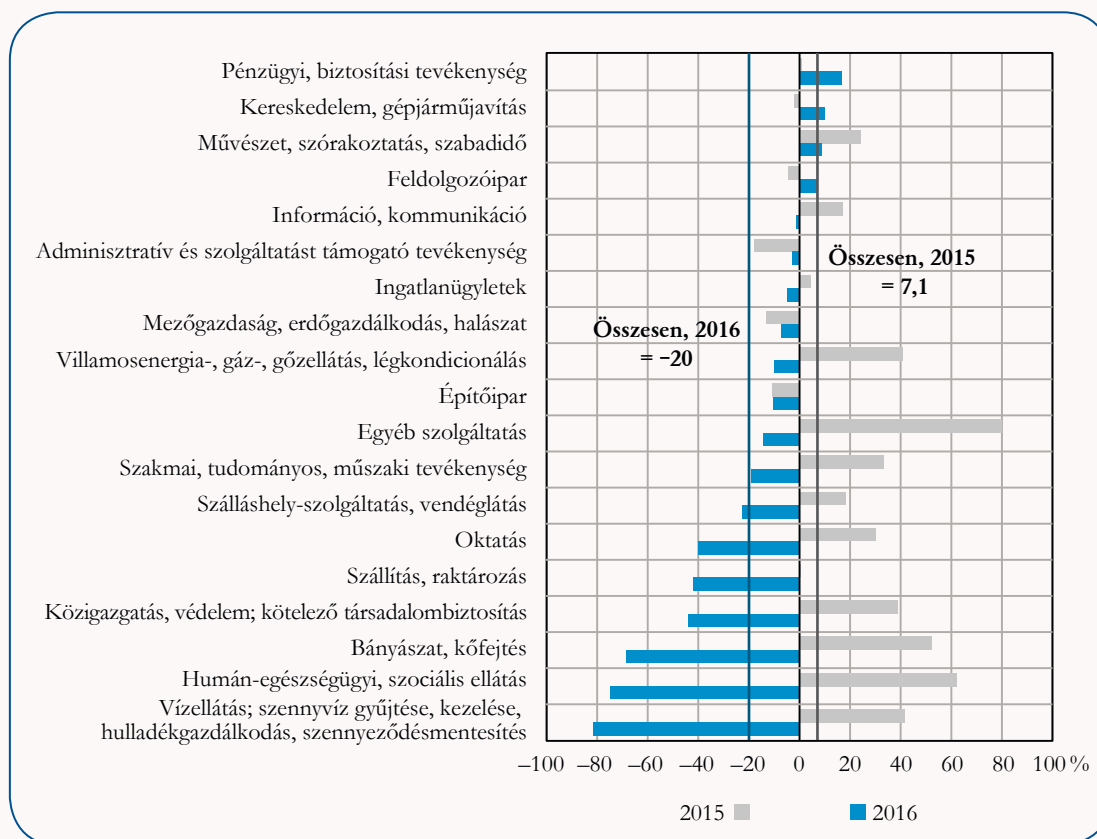
A beruházási aktivitás a legnagyobb mértékben (81%-kal) a **vízellátás, szennyvíz gyűjtése, hulladék-gazdálkodás** területén csökkent, aminek oka az EU-forrásból finanszírozott ivóvízjavító, szennyvíztisztító és hulladékkezelő fejlesztési projektek hiánya. Az uniós források felhasználásával megvalósított fejlesztések 2015. végi befejeződésével szintén visszaestek a beruházások a **humán egészségügyi és szociális ellátásban** (75%), a **közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosításban** (44%), valamint az **oktatásban** (40%).

A **mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat** területén (7,5%) elsősorban az egyéni gazdaságok kisebb volumenű fejlesztéseiből fakadóan csökkent a beruházási aktivitás. A **villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás** területén a beruházások 9,9%-kal maradtak el az előző évitől, az energiáipar beruházásaiból jelentős mértékben részesedő villamosenergia-termelés területén azonban számottevő investíciók történtek 2016-ban is. Számos más, kisebb súlyú területen csökkentek még a fejlesztések, így a bányászat, kőfejtés (69%), a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (23%), a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (19%), az egyéb szolgáltatás (14%), az építőipar (11%), az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (3,0%), valamint az információ, kommunikáció (1,5%) területén is.

A nemzetgazdaság 3 legnagyobb területének (feldolgozóipar, szállítás, raktározás és ingatlanügyletek) összesített részesedése a beruházásokon belül 2016-ban 59% volt, ami a 2015-höz képest 5,6 százalékpontos növekedést jelent. A magasabb koncentrációt részben az okozta, hogy miközben a nemzetgazdaság jelentős részében csökkent a fejlesztések volumene, a legnagyobb súlyúnak számító feldolgozóipar beruházásai bővültek. A feldolgozóipar aránya 24-ről 33%-ra, az ingatlanügyleteké 11-ről 14%-ra nőtt, így ez utóbbi ág a 2015. évi harmadik helyről 2016-ra a második legnagyobb súlyúvá vált. Eközben a har-

5. ábra

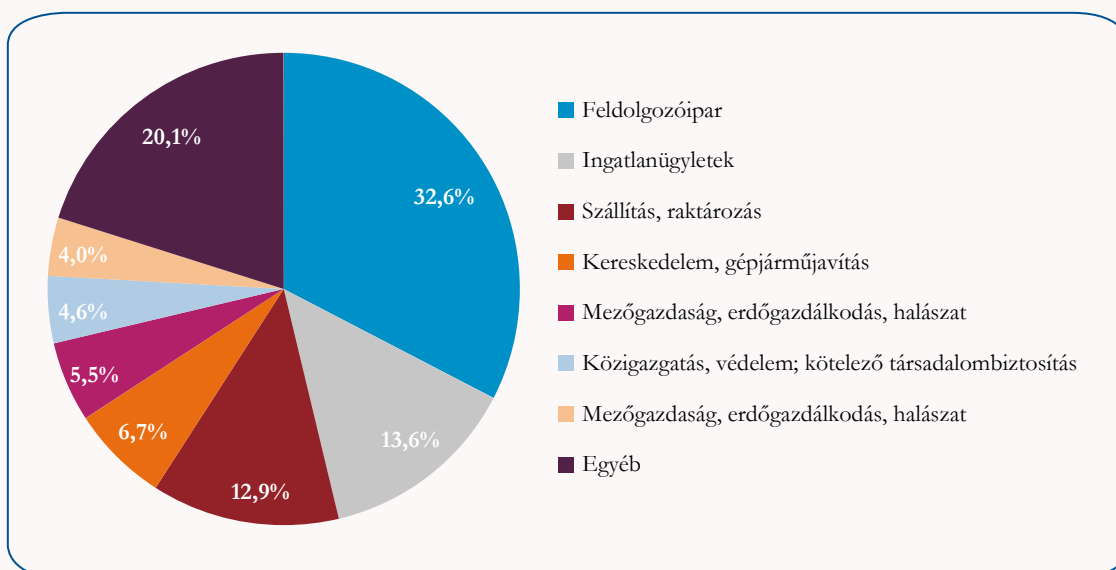
A beruházások volumenváltozása nemzetgazdasági ágak szerint (az előző évhez képest)

madik helyen álló szállítás, raktározás aránya 18%-ról 13%-ra mérséklődött. A beruházási teljesítmények különböző mértékű csökkenése következtében a nemzetgazdaság több területének súlya is számottevően megváltozott, közülük a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, hulladékgazdálkodásé 7,6%-ról 1,8%-ra, a közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosításé 6,5-ről 4,6%-ra, a humán egészségügyi, szociális ellátásé 3,2%-ról 1,0%-ra csökkent. Néhány terület aránya ellenben növekedett, például a kereskedelem, gépjárműjavításé a 2015. évi 4,9%-ról 2016-ra 6,7%-ra.

6. ábra

A nemzetgazdasági beruházások megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint, 2016

4. Beruházások anyagi-műszaki összetétel szerint

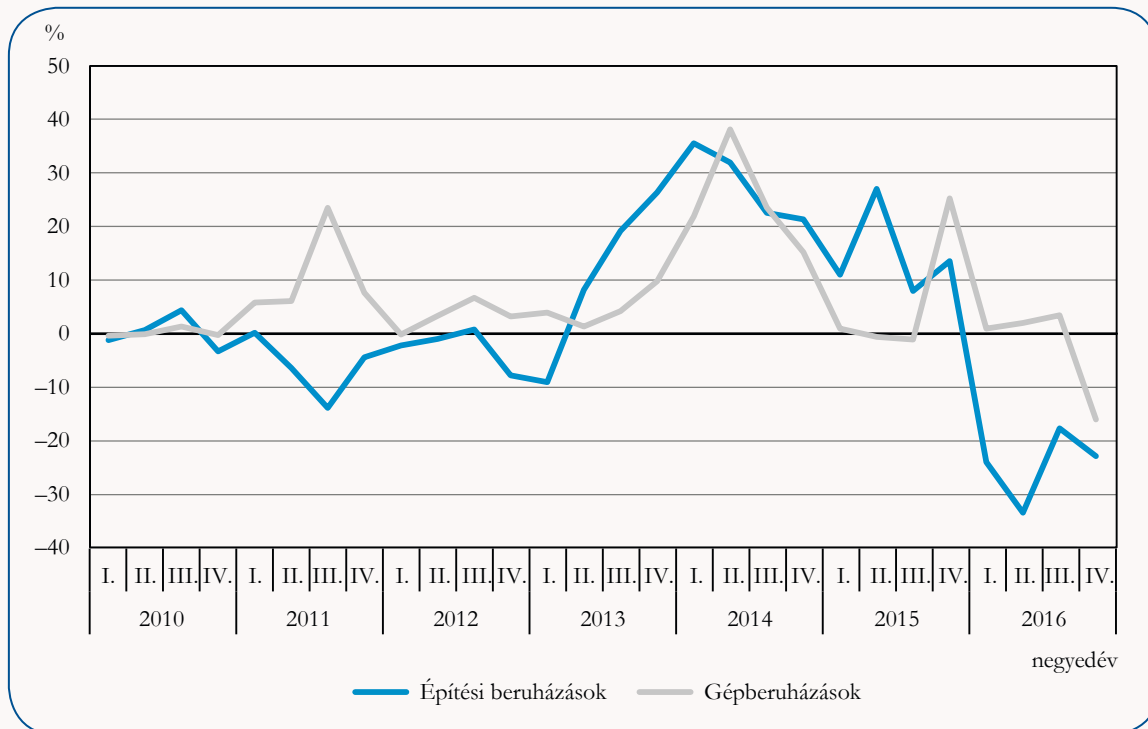
A nemzetgazdaság beruházásain belül az anyagi-műszaki összetétel szerinti arányok 2016-ban lényegesen megváltoztak 2015-höz képest: míg a korábbi években az építési beruházások a nemzetgazdaságban megvalósult összes beruházás több mint felét tették ki, addig 2016-ban ez az arány 46%-ra csökkent. Ezzel párhuzamosan a korábban kisebb arányt képviselő gép- és berendezésberuházások kerültek többségbe (52,6%), valamint a földdel, tenyészállatokkal kapcsolatos beruházások súlya is némileg növekedett (1,3-ről 1,5%-ra).

Az építési beruházások több évig tartó emelkedése 2016-ban fordulatot vett: míg 2013-ban 7,7, 2014-ben 18 és 2015-ben 7,4%-os volumennövekedés következett be, addig 2016-ban nagymértékben, 32%-kal csökkentek az épületekkel és egyéb építményekkel kapcsolatos beruházások. Utóbbi az európai uniós forrásokból finanszírozott infrastrukturális fejlesztések bázisidőszaki befejeződésével is összefügg, amit (alacsony súlyaránya miatt) a lakásépítések növekedése nem tudott érdemben ellensúlyozni.

2016-ban nem folytatódott tovább a 2011 óta tartó folyamatos növekedés a gép- és berendezésberuházások terén sem: 6,6%-os csökkenés következett be, ami elsősorban az uniós forrásokból finanszírozott közbeszerzések csökkenéséből fakadt. A beruházott javak nagyobbik része 2016-ban – a korábbi évekhez hasonlóan – importeredetű volt, illetve a gép- és berendezésbeszerzéseknek hagyományosan a legnagyobb hányada (46%-a) a feldolgozóiparban realizálódott.

7. ábra

A beruházások volumenváltozása anyagi-műszaki összetétel szerint
(az előző év azonos időszakához képest)

5. A vállalkozások, a költségvetési szervek és háztartások beruházásai

2016-ban a költségvetési szervek, illetve a legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások beruházási teljesítménye egyaránt visszaesett az egy évvel korábbihoz képest: míg a költségvetési szervek drasztikusan, 63%-kal csökkentették beruházásaikat, addig a legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások kevésbé,

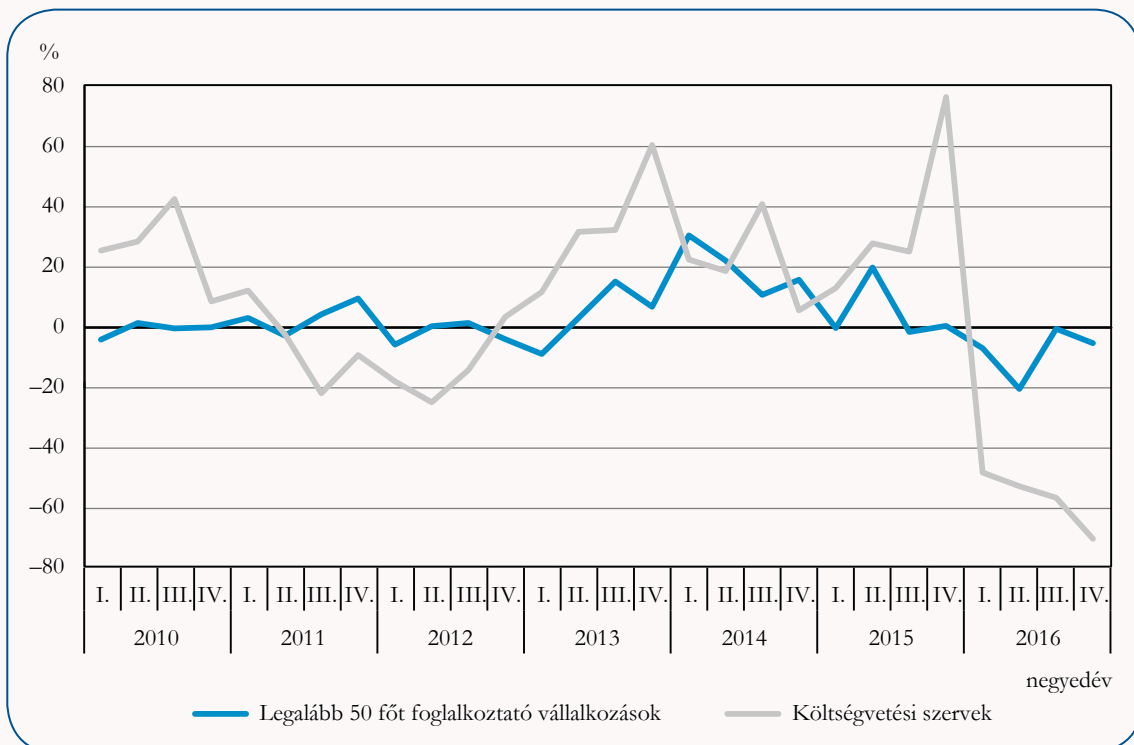
8,9%-kal. A háztartások beruházási teljesítménye – a lakásépítések jelentősebb és a lakásfelújítások mérsékeltebb emelkedésével párhuzamosan – 2016-ban 8,4%-kal volt több a 2015. évinél.

A vállalkozások beruházásainak visszaesését kizárólag a meghatározó, mintegy kétharmados súlyt képviselő nagyvállalati (250 fő és afeletti létszámot foglalkoztató) kör visszafogott fejlesztései okozták, a kis- és középvállalkozások⁵ jelentősen növelték beruházásaikat 2016-ban. A nagyvállalati kör beruházásainak visszaesése (15%) elsősorban az állami tulajdonú vállalkozások alacsonyabb investícióira vezethető vissza, a kevesebb uniós finanszírozású projekt következményeként. A kkv-szektorban a legnagyobb növekedés a kisvállalkozások körében következett be (22%), de a középvállalkozások is jelentősen (16%) növelték a beruházásaikat, annak köszönhetően, hogy a Magyar Nemzeti Bank 2016-ban is folytatta a Növekedési és Hitelprogramot (NHP) és elindította a Piaci Hitelprogramot (PHP). A vállalati hitelezés⁶ piacát 2016-ban bővülés jellemezte. A vállalatok hitelállománya 4%-ot meghaladó mértékben, ezen belül a kkv-szektoré 8,1%-kal emelkedett. Ezzel párhuzamosan 2016 folyamán – az alapkamat-csökkentés hatására – a vállalati hitelkamatlábak mérséklődtek, valamint a hitelezés feltételei enyhültek. (A hazai hitelintézeti hitelek mellett számos más külső forrás létezik a vállalkozások beruházásainak finanszírozására: többek között külföldi hitelintézeti kölcsön, anyavállalati finanszírozás, költségvetési támogatások.)

A költségvetési szervek beruházásai a 2013 óta tartó növekedést követően 2016-ban az előzetes adatok alapján 63%-kal visszaestek. (A közsférában a 2013. évi 40 és a 2014. évi 17%-os növekedést követően 2015-ben 45%-kal több beruházást hajtottak végre az egy évvel korábbinál.) 2016-ban az előző évek uniós fedezetű fejlesztési projektjeinek kifizetésével elsősorban a települési önkormányzatok fogták vissza nagyobb mértékben – elsősorban közmű, út, szociális és oktatási célú – beruházásaikat, ebből fakadóan a helyi önkormányzatok fejlesztései 68%-kal kisebbek lettek. A költségvetési szerveken belül az államháztartás másik, kisebb súlyú alrendszerének beruházásai 2016-ban ennél kisebb mértékben csökkentek: a központi költségvetési szervek beruházásai 44%-kal elmaradtak az egy évvel korábbi szinttől, itt a közgazgatással, egészségüggyel, oktatással kapcsolatos beruházások szűkültek elsősorban.

8. ábra

A beruházások volumenváltozása a legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozásoknál és költségvetési szerveknél
(az előző év azonos időszakához képest)

⁵ Létszám-kategória alapján (kisvállalkozás 10–49 fő között, középvállalkozás 50–249 fő között).

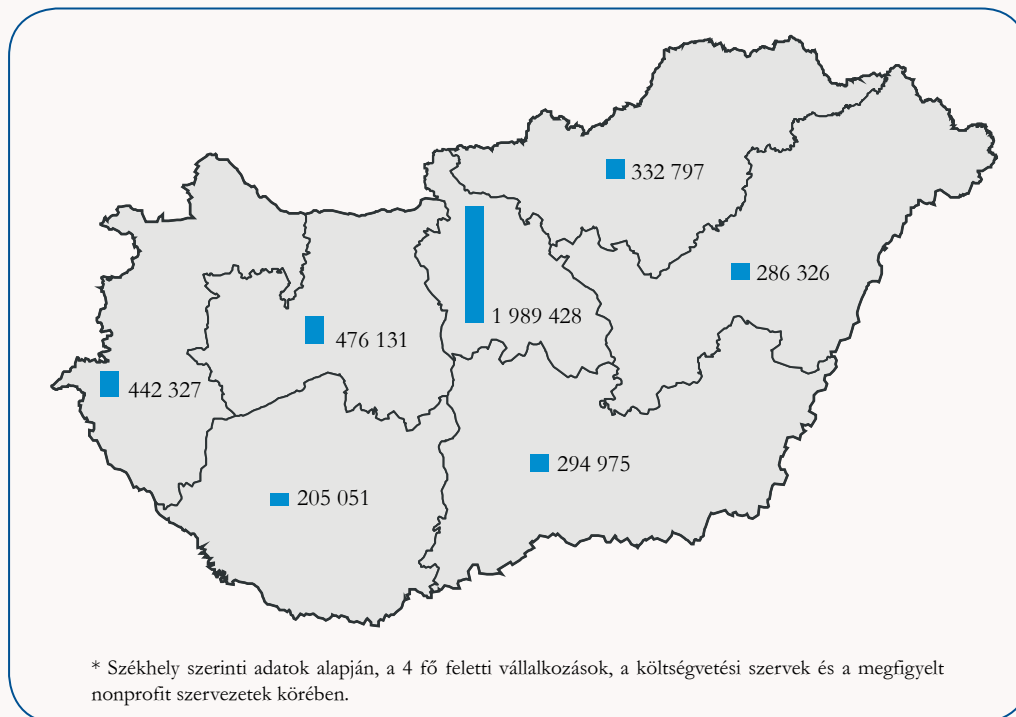
⁶ Forrás: Magyar Nemzeti Bank, *Hitelezési folyamatok* című kiadvány, 2017. március.

6. A beruházások régiók szerinti megoszlása⁷

A beruházások teljesítményértékének régiós megoszlása – a 4 fő feletti vállalkozások, a költségvetési szervek és a megfigyelt nonprofit szervezetek székhely szerinti adatait tekintve – az uniós források elapadásával összhangban a gazdaságilag fejlettebb régiók (Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl és Közép-Magyarország) irányába tolódott el. (Ott kisebb mértékben estek vissza a beruházások, mint a kevésbé fejlett térségekben.) Ez azzal van összefüggésben, hogy a fejletlenebb régiók – különösen Észak- és Dél-Alföld, valamint Észak-Magyarország – beruházásaiban a korábbi években az uniós fejlesztések nagyobb arányt képviseltek. A közép-magyarországi székhelyű szervezetek súlya (49%) az összes megvalósult beruházáson belül 2 százalékponttal nőtt. 2016-ban Közép-Magyarországon és a Dunántúl nagyregióban (28%) realizálódott – a korábbi évekhez hasonlóan – a beruházások mintegy háromnegyede. 2016 legnagyobb vesztese Dél-Alföld és Észak-Alföld volt, e két régió súlya a nemzetgazdasági beruházásokon belül 1,6, illetve 1,8 százalékponttal csökkent a 2015. évihez képest, elsősorban az európai uniós forrásból finanszírozott – többek között a vízellátással, szennyvízgyűjtéssel, hulladékgazdálkodással, valamint az útfelújítással és árvízvédelemmel kapcsolatos – nagyberuházások befejeződése miatt. Észak-Magyarország relatív súlya (8,3%) a növekvő feldolgozóipari fejlesztések révén 2015-höz képest valamelyest nőtt (0,3 százalékponttal), annak ellenére, hogy az uniós források csökkenése ezt a régiót is hátrányosan érintette.

9. ábra

A nemzetgazdasági beruházások* régiók szerint, millió forint, 2016

⁷ Székhely szerinti adatok alapján.

További információk, adatok (linkek):

[Összefoglaló táblák \(STADAT\)](#)

[Területi táblák \(STADAT\)](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjen velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789